

# SAMEFOLKETS DAG SOM OFFISIELL FLAGGDAG

Rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe  
november 2003

<b>1. Arbeidsgruppen og mandatet</b>	<b>2</b>
<b>2. Tidligere arbeid - bakgrunn</b>	<b>3</b>
<b>3. Dagens bruk av det samiske flagget og markering av samefolkets dag</b>	<b>4</b>
<b>4. Samefolkets dag som offisiell flaggdag i Norge</b>	<b>6</b>
<b>5. Bruk av det samiske flagget på statens bygninger</b>	<b>7</b>
5.1 Innledning	7
5.2 Prinsipielle og statsrettslige anførsler	7
5.3 Dersom 6. februar blir offisiell flaggdag, kan man på frivillig basis beslutte å benytte både det norske statsflagget og det samiske flagget?	8
5.4 Dersom 6. februar blir offisiell flaggdag, kan man velge mellom det norske statsflagget og det samiske flagget?	8
<b>6. Praksis for markering av samefolkets dag i regjeringskvartalet</b>	<b>8</b>
6.1 Flagging med det samiske flagget i regjeringskvartalet på samefolkets dag	8
6.2 Annen markering enn flagging i regjeringskvartalet	9
<b>7. Det internasjonale aspektet</b>	<b>9</b>
<b>8. Sluttvurderinger og anbefalinger</b>	<b>10</b>
8.1 Arbeidsgruppens sluttvurderinger	10
8.2 Anbefalinger	11
8.3 Økonomiske og administrative konsekvenser	12

Vedlegg:

Sametingets [vedtak 43/01 Bruk av det samiske flagget](#)

Samerådet om [det samiske flagget](#) og [samiske flaggdager](#)

## 1. ARBEIDSGRUPPEN OG MANDATET

Samefolkets dag ble i 2003 markert i regjeringskvartalet ved heising av det samiske flagget ved siden av det norske statsflagget. Også utenfor Stortinget ble det flagget med det samiske flagget. Den politiske og offentlige interessen rundt markering av denne dagen har økt betydelig de siste årene.

Regjeringen har i St. meld. nr. 33 (2001-2002) og i Ot.prp. nr. 34 (2002-2003) varslet at 6. februar, samefolkets dag, vil bli vurdert innført som offisiell flaggdag i Norge. Regjeringen nedsatte derfor 11. september 2003 en interdepartemental arbeidsgruppe med følgende mandat:

*”En arbeidsgruppe bør vurdere*

- 1. spørsmålet om å innføre 6. februar som offisiell flaggdag – hvilket innebærer et pålegg om å flagge med det norske flagget fra statsbygninger,*
- 2. eventuell bruk av det samiske flagget fra statsbygninger, og*
- 3. praksis for markering av samefolkets dag i regjeringskvartalet, hvilket også bør innebære eventuelle retningslinjer for hvordan regjeringen bør være representert på eventuelle markeringer og arrangementer på samefolkets dag.*

*Spørsmålene må vurderes i lys av de intensjoner og ønsker som følger av regjeringens samepolitiske dokumenter og Stortingets behandling av disse, men også i lys av utvikling og erfaringer fra senere år i forbindelse med markeringen av 6. februar. Mulige konsekvenser og reaksjoner på slik innføring bør klarlegges, både generelt og i forhold til andre grupper i samfunnet.*

*Dersom 6. februar, samefolkets dag, skal innføres som offisiell flaggdag kreves det en forskriftsendring angående bruk av statsflagget og handelsflagget. Arbeidsgruppen bør dessuten foreta en rettslig vurdering av de øvrige spørsmålene. Arbeidsgruppen må også vurdere de økonomiske og administrative konsekvensene av eventuelle forslag.*

*Samefolkets dag markeres i alle de fire landene samene bor. Problemstillingene som omhandler samefolkets dag har derfor også en internasjonal dimensjon. Saken ble drøftet i Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål i mars i år. På dette møtet ble det konkludert med at de tre lands delegasjoner skal arbeide for å finne felles anbefalinger og løsninger. Arbeidsgruppen vurdering og forslag må bygge på dette.”*

Arbeidsgruppen har bestått av førstekonsulent Kristin Ryan fra Justisdepartementet, førstekonsulent Nancy V. Olsen og avdelingsdirektør Ninni Kate Rognli fra Kommunal- og regionaldepartementet og rådgiver Sverre Bjerkem, rådgiver Ylva Bie og avdelingsdirektør Thomas Hauff fra Utenriksdepartementet. Kommunal- og regionaldepartementet har hatt leder- og sekretariatsansvaret.

## 2. TIDLIGERE ARBEID - BAKGRUNN

Det samiske flagget ble godkjent under den 13. Samekonferansen i Åre 15. august 1986. Kunstneren Astrid Båhl har tegnet flagget. Hovedmotivet er hentet fra runebommen og diktet «Beaivvi bártnit» av sørsamen Anders Fjellner (1795-1876). Fjellner framstiller samene som sønn og datter av solen. Sirklene i flagget forestiller solen (rød) og månen (blå). Flagget har fargene rødt, grønt, gult og blått (se flere detaljer [om det samiske flagget](#)).

Det samiske flagget er et samlende symbol for samer på tvers av landegrensene og blir i dag brukt av bl.a. Sametingene i Norge, Sverige og Finland, fylkeskommuner, kommuner, organisasjoner, noen statlige institusjoner og i privat sammenheng. Flagget blir brukt ved offisielle nasjonale flaggdager, [samiske flaggdager](#) og høytidelige anledninger.

Samerådet bestemte at de respektive lands regler for flagging skal gjelde. I Norge utarbeidet Utenriksdepartementet midlertidige regler for flaggets rangering i forhold til andre flagg.

Spesielt i forbindelse med 6. februar, som er samefolkets dag, har nærmere retningslinjer for bruken av det samiske flagget vært etterspurt. På bakgrunn av dette nedsatte Kommunal- og regionaldepartementet en arbeidsgruppe med representanter fra Sametinget, Utenriksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Gruppen la i juli 2001 fram rapporten "Bruk av det samiske flagget" med forslag til regler for bruken av flagget. Rapporten ble sendt ut til 165 høringsinstanser, og av i alt 27 høringsvar var det ingen som uttalte seg negativt til forslaget om regler for bruk av det samiske flagget.

I forbindelse med høringen av rapporten vedtok Sametinget regler for bruken av det samiske flagget ([sak 43/01](#)).

I St.meld. nr. 33 (2001-2002) ble det uttrykt at regjeringen på bakgrunn av høringsuttalelsene ville vurdere en endring av lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger, og forslaget om 6. februar som offisiell flaggdag.

I Ot.prp. nr. 34 (2002-2003) *Om lov om endring i samelova m.m.* fremmet regjeringen forslag om å hjemle bruken av det samiske flagget i det norske lovverket. Stortinget sluttet seg til forslaget i sin behandling av saken i april 2003. I Innst.O. nr. 59 (2002-2003) viser kommunalkomiteens flertall til merknader i Innst.S. nr. 110 (2002-2003) ved behandlingen av St.meld. nr. 55 (2000-2001) og St.meld. nr. 33 (2001-2002) Om samepolitikken, der et flertall av komiteen, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, var positive til Regjeringens varslede lovendring i forhold til bruken av det samiske flagget på offentlige bygninger – dette med bakgrunn i at det i dag ikke eksisterer retningslinjer for bruken av dette flagget, bortsett fra midlertidige regler fra Utenriksdepartementet for rangering av det samiske flagget i forhold til andre flagg. Komiteens flertall mente også at det er behov for nærmere presisering av bruken av det samiske flagget. Flertallet sier seg derfor enig i lovendringsforslaget fra Regjeringen og viser i denne sammenheng til at lovendringen er utarbeidet på bakgrunn av forslag fra en arbeidsgruppe nedsatt av Kommunal- og regionaldepar-

tementet og et bredt høringsgrunnlag, bl.a. fra Sametinget, kommuner, fylkeskommuner og samiske organisasjoner. Flertallet viser videre til at lovendringsforslaget ikke medfører spesielle eller økte utgifter, ei heller nye krav og pålegg til kommuner og fylkeskommuner.

Lovvedtaket innebærer for det første en endring i lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger til også å omtale det samiske flagget: ”På eller fra kommunenes offentlige bygninger og eiendommer eller bygninger og eiendommer som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner, må kun benyttes det i lov av 10. desember 1898 § 1 omhandlede flagg (uten splitt og tunge), *det samiske flagget* eller av Kongen godkjent by-, herreds- eller fylkesflagg.” Videre gis Sametinget i sameloven ny § 1-6 *Det samiske flagget* hjemmel til å fastsette forskrifter om bruken av flagget: ”Det samiske flagget er flagget godkjent av den 13. nordiske samekonferansen 15. august 1986. Sametinget kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruken av det samiske flagget.” Gjennom denne bestemmelsen er Sametinget gitt myndighet til å fastsette forskrifter om bruk av det samiske flagget og ansvaret for å informere om flagget samtidig som det samiske flagget er definert i lovs form. Sametinget skal ikke kunne pålegge noen å bruke det samiske flagget.

Sametinget vil fastsette forskrifter for bruk av det samiske flagget i løpet av første halvår 2004, etter en vanlig høring.

### **3. DAGENS BRUK AV DET SAMISKE FLAGGET OG MARKERING AV SAMEFOLKETS DAG**

Etter endringen i lov om flagging på kommunenes offentlige bygninger kan kommunene bruke det samiske flagget. Kommuner og fylkeskommuner avgjør selv om de ønsker å bruke det samiske flagget, og i hvilket omfang. I forbindelse med rapporten ”Bruk av det samiske flagget” ble det innhentet opplysninger om bruken av flagget fra utvalgte kommuner. Opplysningene er innhentet i januar 2000. De fleste kommunene i virkeområdet for Samisk utviklingsfond<sup>1</sup> ble kontaktet samt noen kommuner i sørsameområdet og noen bykommuner – til sammen 23 kommuner. Alle de seks kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk har egne vedtak (reglement) og rutiner for bruk av det samiske flagget. De fleste kommunene som ble spurt, også utenfor forvaltningsområdet, har etablert en praksis med flagging med det samiske flagget 6. februar. Tysfjord kommune i Nordland flagger på alle samiske flaggdager. Kåfjord kommune i Troms har vedtatt å flagge med det samiske flagget ved fire samiske flaggdager samt ved sametingsvalg og konstitueringen av Sametinget hvert

---

<sup>1</sup> Det geografiske virkeområdet for Samisk utviklingsfond er: Finnmark: a) Nesseby kommune b) Tana kommune, Hopsfjorden og Langfjorden i Gamvik kommune. c) Karasjok kommune d) Kautokeino kommune e) Porsanger kommune, Lillefjord, Slåtten, Snefjord, Rolvsøya i Måsøy kommune, Dyfjord skolekrets, Indre Laksefjord fra Veidnes til Bekkarfjord og innover fjorden i Lebesby kommune f) Kvalsund kommune og tidligere Talvik kommune med unntak av Talvik tettsted i Alta kommune. Troms: g) Kvænangen kommune, Kåfjord kommune og Storfjord kommune h) Skolekretsene Lakselvbukt, Olderbakken, Sjursnes og Breivikeidet i Sørfjorden i Tromsø kommune. Den samiske befolkning på Senja og resten av Lenvik kommune i) Spansdalen grunnkrets i Lavangen kommune og kretsene Boltås, Trøssemark, Kjønnå, Sandemark, Laberg og Saltvann i Skånland kommune. Bygdene Øse, Kvernmo, Dalsletta, Skifte og Labergdalen i Gratangen kommune. Nordland: j) Evenesmark krets og Lenvikmark i Evenes kommune, og stemmekretsene Veggen og Vassdalen (med Kvandalen) i Narvik kommune k) Grunnfjorden og rodene Hellemofjorden og Drag i Tysfjord kommune. l) Den samiske befolkningen i sørsameområdet.

fjerde år. Av praktiske problemer fremheves det spesielt fra småkommunene at mangel på flaggstenger er en begrensning. Mange kommuner har ikke muligheten til å flagge med to eller flere flagg samtidig.

I høringsrunden etter rapporten "Bruk av det samiske flagget" høsten 2001 sier flere kommuner at de har gjort eller vil gjøre vedtak om regler for bruken av det samiske flagget. For eksempel har Bardu kommune i Troms gjort vedtak om at det flagges med både det samiske og det norske flagget både 17. mai og 6. februar. Flere kommuner uttrykte imidlertid et behov for klarere regler for bruken av det samiske flagget. Noen hadde anskaffet flagget, men ikke brukt det i påvente av klarere regler, dette gjelder for eksempel Røros kommune i Sør-Trøndelag.

I Troms fylke flagges det med det samiske flagget fra alle fylkeskommunale flaggstenger 6. februar fra og med år 2002. Fylkesbyggesjefen har ansvaret for oppfølging av dette. Fylkesrådmannen har i brev til fylkeskommunale institusjoner, videregående skoler og tannklinikker oppfordret til å markere samefolkets dag (brev av 16.1.2003). Fylkesrådmannen ser det naturlig på bakgrunn av den samepolitiske utviklingen og på bakgrunn av fylkeskommunens eget engasjement når det gjelder samiske spørsmål, at samefolkets dag markeres på en aktiv måte i Troms fylkeskommune. Fylkesrådmannen ser for seg at det årlig kan lages en "fylkeskommunal hovedmarkering", ved siden av lokale markeringer på de ulike tjenestesteder. I 2003 ble det, i tillegg til heising av det samiske flagget, lagt opp til en markering for ansatte på Fylkeshuset i kantina – som hadde samisk mat på menyen denne dagen – med tale av fylkesordføreren, kulturinnslag og en utstilling. Videre har fylkesrådmannen uttrykt at det er naturlig at det etter søknad gis permisjon med lønn til fylkeskommunalt ansatte for å følge andre markeringer, dersom det ikke er egne markeringer på arbeidsstedet. Av hensyn til at 6. februar er samefolkets dag, og at mange ønsker å feire dagen, er fylkeskommunale instanser oppfordret til å unngå å legge større møter, konferanser m.v. til denne dagen fra og med 2004.

I Finnmark fylke flagges det med tre flagg utenfor fylkeshuset i Vadsø under fylkestingene. Det norske heises øverst, mens det samiske og fylkeskommunens eget følger etter. Fylkeskommunen mener at bruken av det samiske flagget er en viktig symbol-sak for det samiske folk. Finnmark fylkeskommune sier videre (i saksforelegget) at *"når det gjelder spørsmålet om samefolkets dag bør bli offisiell flaggdag i Norge, er det et vanskeligere spørsmål. Alle som ønsker det har anledning til å heise flagget denne dagen. Sannsynligvis vil et "pålegg" ikke gi de store resultater i første omgang. På den andre siden vil det at samefolkets dag står på lista over offisielle flaggdager gi informasjon om og status til samene som urfolk. På sikt kan dette føre til at bruken av sameflagget øker og sprer seg til nye områder. Informasjon om det samiske flagget og samiske flaggdager er viktig og bør være en oppgave både for Sametinget og sentrale myndigheter"*.

På samefolkets dag i 2003 arrangerte Oslo kommune flaggheising med tale fra ordføreren og representanter fra samer i Oslo, og frokost med inviterte gjester, bl.a. sametingspresidenten og politikere fra Kommunal- og regionaldepartementet. Det ble flagget med to samiske flagg i Rådhusets borggård. Stortinget markerte dagen med å heise to samiske flagg. Regjeringen markerte for første gang samefolkets dag i 2003 ved å flagge med både det samiske og det norske flagget i regjeringskvartalet.

Kommunal- og regionaldepartementet har registrert kun positive reaksjoner på den offisielle gjennomføringen av markeringen av samefolkets dag i 2003. Deriblant utrykte Sametinget stor tilfredshet over markeringen i Oslo og framhevet bl.a. markeringens symboleffekt og dens bidrag til å fremme respekten for og synliggjøringen av samisk kultur.

#### 4. SAMEFOLKETS DAG SOM OFFISIELL FLAGGDAG I NORGE

I forbindelse med arbeidet med rapporten "Bruk av det samiske flagget" fremmet Sametinget et forslag om at 6. februar skal være offisiell flaggdag i Norge. At en dag gjøres til offisiell flaggdag innebærer et pålegg om å flagge med det norske flagget fra statsbygninger denne dagen.

Dersom 6. februar skal bli offisiell flaggdag må dette bli et pålegg, d.v.s. datoen må inkluderes i *Flaggforskriften*. I dag er det Flaggforskriftens § 4, 3. ledd som åpner for at det også kan flagges med statsflagget ved "*andre høitidelige og festlige anledninger innen nasjonen*".

Av de høringsinstansene etter ovennevnte rapport som uttalte seg om innføring av samefolkets dag som offisiell flaggdag, støtter halvparten et slikt forslag. Flere høringsinstanser understreker den betydningen offisiell flagging på samefolkets dag har som hilsen og æresbevisning til den samiske befolkningen i egen kommune og fylkeskommune. Det påpekes dessuten at offisiell flagging vil være med på å heve samenes status som urfolk. Høringsinstansene som er i mot forslaget om å innføre 6. februar som offisiell flaggdag, mener at det må være opp til den enkelte kommune og fylkeskommune selv å avgjøre om det skal flagges 6. februar og sier seg enige med departementenes representanter i arbeidsgruppa som "*mener at et slikt forslag ikke bør fremmes foreløpig, og henviser i stedet til Flaggreglementets § 4, 3. ledd, som åpner for at det også kan flagges med statsflagg ved "andre høitidelige og festelige anledninger innen nasjonen"*."

Da det er et ønske om å markere statlig anerkjennelse av samisk kultur, språk og identitet som likeverdig (jf. *Grunnloven § 110 a* samt *St.meld. nr. 33 (2001-2002)*), fremstår offisiell flagging 6. februar med det norske flagg som en mulighet, både som en feiring av samefolkets dag, men også som en praktisk løsning m.h.t. nåværende regelverk. Dette betyr at det norske statsflagget heises på bygninger tilhørende staten, og regjeringens bygninger i særdeleshet.

Antall offisielle flaggdager i Norge vil derved øke. Antallet slike flaggdager er allerede høyt, og det er arbeidsgruppens oppfatning at man i utgangspunktet bør være varsom med å øke dette antallet utover det nåværende uten at det samtidig foretas en vurdering av hvorvidt det er mulig å kompensere dette ved å fjerne en annen offisiell flaggdag.

Utenriksdepartementet er fagdepartement i flaggsaker og kan eventuelt fremme en kongelig resolusjon hvor det fastsettes at 6. februar, samefolkets dag, opptas blant de offisielle norske høytidsdager.

Etter forskriftene om bruk av statsflagget og handelsflagget (flaggreglement) er det bare statens offentlige eiendom som er pålagt å flagge på offisielle flaggdager. Selv om flaggreglementet ikke pålegger kommuner og fylkeskommuner å flagge på offisielle flaggdager, er det vanlig at kommunene og fylkeskommunene følger flaggreglementet og flagger fra kommunale og fylkeskommunale bygninger og institusjoner på alle offisielle flaggdager. Offisiell flagging den 6. februar vil i henhold til dette ikke være et påbud for kommunene om flagging på samefolkets dag, men snarere en sterk oppfordring om at de følger statens eksempel og flagger fra kommunale bygninger også på samefolkets dag.

## **5. BRUK AV DET SAMISKE FLAGGET PÅ STATENS BYGNINGER**

### **5.1 Innledning**

Flagging i Norge er regulert av lov 10. desember 1898 om Norges flagg og tilhørende forskrift og reglement. I henhold til flaggforskriften er det påbudt å flagge med det norske statsflagget fra statens offentlige bygninger på offisielle norske flaggdager. Dagens regelverk sier altså ingenting om bruk av det samiske flagget fra statsbygninger på offisielle flaggdager.

Sametinget har i sin høringsuttalelse til rapporten "Bruk av det samiske flagget" støttet forslaget om at samefolkets dag blir offisiell flaggdag, og sier i den sammenheng at "*det samiske flagget kan brukes samtidig med det norske, eller alene*" (vedtak 43/01, se vedlegg). Sametingets praksis for flagging på offisielle flaggdager er å flagge med både det norske og det samiske flagget. Også Samisk høyskole følger denne praksisen.

### **5.2 Prinsipielle og statsrettslige anførsler**

Det samiske flagget er felles for samene i Norge, Sverige, Finland og Russland, og er dermed et felles symbol for det samiske folket. Siden flagget ble godkjent under Samekonferansen i Åre i 1986, har det vært benyttet av Sametingene i Norge, Sverige og Finland samt av samiske organisasjoner i Russland. Det samiske flagget viser til en større enhet (det samiske folket) og begrenser seg ikke til de samiske folkegruppene i Norge. Det har således karakter av å være "transnasjonalt".

Det understrekes at eventuell bruk av det samiske flagget på statsbygninger i Norge må skje innenfor rammer som ikke reiser spørsmål i forhold til Grunnlovens § 1 ("*Kongeriget Norge er ...udeleligt*") og § 111 ("*Det norske Flags Form og Farver bestemmes ved Lov*"), som forutsetter at det kun er ett norsk flagg. Det må ikke skapes inntrykk f.eks. av ulik konstitusjonell stilling for ulike landområder eller av at en norsk befolkningsgruppe ikke er representert på en egnet måte av det norske flagg.

Flagging med det samiske flagget må følgelig ikke føre til at det reises tvil om hvilket flagg som folkerettslig og statsrettslig representerer kongeriket Norge. Dette er til hinder for flagging med det samiske flagget ved norske utenriksstasjoner, der dette lett kan føre til misforståelser. Videre er det til hinder for bruk av det samiske flagg som offisielt kjennetegn bl.a. for norske skip.

### **5.3 Dersom 6. februar blir offisiell flaggdag, kan man på frivillig basis beslutte å benytte både det norske statsflagget og det samiske flagget?**

Man har allerede i dag en rik flaggtradisjon i den betydning at kommunale og fylkeskommunale flagg ofte benyttes samtidig med det norske flagget, mens sistnevnte har hedersplass. Videre er det intet som forbyr bruk av det samiske flagget ved eller på statlige bygninger. På frivillig basis synes det ikke å foreligge hindringer for å benytte både det norske og det samiske flagget der det er naturlig. Dette vil imidlertid skje etter gjeldende regler og flaggskikk.

### **5.4 Dersom 6. februar blir offisiell flaggdag, kan man velge mellom det norske statsflagget og det samiske flagget?**

En kan anta at særlig samiske institusjoner (som Sametinget, Samisk høgskole og Kompetansesenteret for urfolks rettigheter) ville ønske å flagge med bare det samiske flagget på samefolkets dag. I dag er det ingenting i veien for det. Flaggloven og flaggforskriften omfatter kun det norske handelsflagget/statsflagget. Det vil si at dersom 6. februar gjennom en kongelig resolusjon gjøres til offisiell flaggdag, vil dette medføre en plikt til å flagge fra statens bygninger med det norske flagget. Det vises i denne sammenhengen til vurderingene under prinsipielle og statsrettslige betraktninger ovenfor. En offisiell flaggdag vil således kun medføre en plikt til å anvende det norske handelsflagget/statsflagget, ikke det samiske flagget. Dersom samefolkets dag blir en offisiell flaggdag, vil man altså ikke kunne flagge med bare det samiske flagget.

## **6. PRAKSIS FOR MARKERING AV SAMEFOLKETS DAG I REGJERINGSKVARTALET**

### **6.1 Flagging med det samiske flagget i regjeringskvartalet på samefolkets dag**

Det har hittil ikke vært noen fast praksis for markeringen av samefolkets dag i regjeringskvartalet. Regjeringen markerte for første gang samefolkets dag i 2003 ved å flagge med både det samiske og det norske flagget i regjeringskvartalet.

En videreføring av flagging den 6. februar i regjeringskvartalet før dette eventuelt pålegges som offisiell flaggdag, er ikke i strid med Flaggforskriftens § 4, 3. ledd, som stipulerer at det også kan flagges med det norske statsflagget ved "*andre høitidelige og festlige anledninger innen nasjonen*". Flaggloven, som forskriften baserer seg på, omtaler imidlertid kun ett flagg – det norske.

Hva gjelder spørsmålet om flagging med det samiske flagget i tillegg til det norske, er regelverket taust. Det er intet som forbyr flagging med både det norske og det samiske flagget i regjeringskvartalet den 6. februar, jf. punkt 5.1. Gitt de prinsipielle anførsler må det samiske flagget imidlertid rangere etter det norske flagget. Flagging med det norske og det samiske flagget i regjeringskvartalet 6. februar kan videreføres uten behov for lov- eller forskriftsendring.

Utenriksdepartementet, som fagdepartement, har imidlertid pr. i dag ingen hjemmel i lov eller forskrift for å pålegge flagging ved andre statlige institusjoner, etater og bygninger. Det antas imidlertid at bruk av flagg kan pålegges gjennom den alminnelige instruksjonsmyndigheten. Det vil si at overordnede kan gi nærmere instruksjoner



om eventuell flaggbruk, gitt at bruken er innenfor de rettslige skrankene som foreligger.

Markering av samefolkets dag 6. februar ved heising av det norske statsflagg i regjeringskvartalet representerer en verdig markering fra norske statsmyndigheters side. Dette er i tråd med regjeringens samepolitiske ønsker. Markeringen av 6. februar 2003 hva flagging angår forløp ved at det norske statsflagget var heist som vanlig på den store, frittstående flaggstangen foran hovedinngangen til regjeringsbygget (H-blokken) i Akersgata. Det samiske flagget var plassert ved siden av et norsk flagg til høyre ved inngangspartiet til H-blokken. Det må ut fra ovennevnte anførsler anses at intet er til hinder for en videreføring av samme type markering også neste år. Arbeidsgruppen bemerker imidlertid at det samiske flagget var lite synlig. Det bør derfor vurderes å gjøre det samiske flagget mer synlig ved markeringen av 6. februar.

## **6.2 Annen markering enn flagging i regjeringskvartalet**

Kommunal- og regionaldepartementets Same- og minoritetspolitiske avdeling har de to siste årene invitert samarbeidspartnere i andre departementer til lunsj for å markere samefolkets dag. Departementets statssekretær for samiske spørsmål har holdt tale for dagen. Kommunal- og regionaldepartementet vurderer å utvide denne markeringen, bl.a. ved å oppfordre kantinen til å ha samisk mat på menyen 6. februar. Etter Kommunal- og regionaldepartementets syn er dette en fin og riktig anledning til å synliggjøre samisk kultur blant departementenes ansatte.

Når det gjelder regjeringsrepresentanters deltakelse på markeringer i anledning samefolkets dag, vises det til praksis for dette angående feiring av 17. mai: Det er ikke lagt noen føringer på deltakelse i markeringer 17. mai fordi dette anses som en dag for privat feiring. Statsråder og statsministeren velger fritt hvilke markeringer de vil delta på. Det er naturlig at den samme praksis følges for feiring av samefolkets dag.

## **7. DET INTERNASJONALE ASPEKTET**

Under sitt møte i mars 2003 drøftet Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål<sup>2</sup> bruken av det samiske flagget og samefolkets dag som offisiell flaggdag. Konklusjonen på dette møtet var at de tre lands delegasjoner arbeider for å finne felles anbefalinger og løsninger som ministrene og sametingspresidentene kan enes om. Problemstillingen berører også russiske myndigheter.

Embetsmannsorganet drøftet saken igjen på sitt møte i oktober 2003. Det ble under dette møtet konkludert med at samefolkets dag og det samiske flagget spiller en stor rolle i synliggjøringen av det samiske folk i samfunnet. Embetsmannsorganet har

---

<sup>2</sup> Myndighetene i Sverige, Finland og Norge har hatt et samarbeid om samiske spørsmål siden Nordisk samarbeidsorgan for same- og reindriftsspørsmål ble opprettet ved Kgl. res. i 1964. Samarbeidsutvalget ble i 2001 erstattet av Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål som også har representasjon fra sametingene. I 2000 ble det etablert et fast samarbeid mellom sametingspresidentene og ministrene som har ansvaret for samiske saker i Finland, Sverige og Norge. Ministrene og sametingspresidentene møtes regelmessig for å orientere om, drøfte og behandle samiske spørsmål av felles interesse. Målsettingen med det nye nordiske samarbeidet er å styrke og utvikle det samiske folkets språk, kultur, næringer og samfunnsliv. I 2003 har Norge ansvaret for sekretariatsfunksjonen. Kommunal- og regionaldepartementet er ansvarlig departement i Norge.

anbefalt at saken fremmes for sameministrene og sametingspresidentene i et felles nordisk møte den 12. november 2003.

I Sverige har regjeringen myndighet til å beslutte de offisielle flaggdagene. Imidlertid finnes det ingen lov som pålegger kommunale/statlige institusjoner å flagge på offisielle flaggdager. Når det gjelder den juridiske kompetansen til å bestemme flaggets status, må det utredes om denne ligger til Riksdagen eller regjeringen.

I Finland gjelder flaggloven kun Finlands flagg. Det finnes ingen bestemmelse om andre flagg. Det samiske flagget heises i dag i samenes hembygdsområder. Det har ikke vært noen problemer og diskusjoner om heising av det samiske flagget.

Finske myndigheter melder følgende: *”I Finland indelas flaggdagarna i officiella och vedertagna d.v.s. allmänna flaggdagar. Privata medborgare, samfund och företag har också frihet att flagga på andra än officiella eller allmänna flaggdagar. Genom att flagga kan man signalera feststämning, högaktning och också sorg.*

*De officiella flaggdagarna<sup>3</sup> har bestämts i förordningen om flaggning med Finlands flagga. De officiella flaggdagarna är sex varje år. På officiella flaggdagar har ämbetsverk och inrättningar skyldighet att flagga. De vedertagna flaggdagarna<sup>4</sup> är tio om året. Till god flaggkultur hör att flagga med Finlands flagga på de vedertagna flaggdagarna på samma sätt som på de officiella flaggdagarna och också ämbetsverk och inrättningar flaggar.*

*Till vår flaggkultur hör, att alla, ämbetsverk och inrättningar, privata medborgare, samfund och företag flaggar på officiella eller vedertagna flaggdagar. Ämbetsverk och inrättningar kan flagga med det samiska flagget på samernas egna flaggdagar.”*

## **8. SLUTTVURDERINGER OG ANBEFALINGER**

### **8.1 Arbeidsgruppens sluttvurderinger**

Regjeringen har som intensjon å synliggjøre samisk kultur i det offentlige rom, også i de områdene som ikke tilhører det tradisjonelle samiske kjerneområdet, jf. St.meld. nr. 33 (2001-2002). Flagging – med det norske og/eller det samiske flagget – på samefolkets dag vil representere en slik synliggjøring. Sett i relasjon til tidligere tiders fornorskningsspolitikk overfor den samiske befolkningen og den positive rettsutvikling som er gjennomført overfor samene de siste tiårene, vil offisiell flagging på samefolkets dag symbolisere en statlig anerkjennelse av den samiske befolkningens

---

<sup>3</sup> De officiella flaggdagarna är: Den 28 februari, Kalevaladagen, den finländska kulturens dag. Den 1 maj, det finländska arbetets dag. Den andra söndagen i maj, morsdagen. Den 4 juni, försvarets fanfest d.v.s. Finlands marskalk C.G.E. Mannerheims födelsedag. Lördagen mellan den 20 och den 26 juni d.v.s. midsommardagen, Finlands flaggas dag. Den 6 december, självständighetsdagen. Den dag då statliga val, kommunalval, Finlands flaggas dag. Den 6 december, självständighetsdagen. Den dag då statliga val, kommunalval, val av företrädare i Europaparlamentet eller rådgivande folkomröstning i hela landet förrättas. Den dag då republikens president tillträder sitt ämbete.

<sup>4</sup> De vedertagna flaggdagarna är: Den 5 februari, Runebergsdagen. Den 9 april, Mikael Agricoladagen, finska språkets dag, också Elias Lönnrots födelsedag. Den 27 april, Nationella veterandagen. Den 12 maj, Snellmansdagen, finskhetens dag. Den tredje söndagen i maj, de stupades dag. Den 6 juli, Eino Leinodagen, diktens och sommarens dag. Den 10 oktober, Aleksis Kividagen, den finska litteraturens dag. Den 24 oktober, FN-dagen. Den 6 november, Svenska dagen. Den andra söndagen i november, Farsdagen.

kultur, historie og identitet som likeverdig med norsk. Denne anerkjennelsen vil kunne gi positive ringvirkninger både for enkeltindividers og lokalsamfunns syn på samisk kultur og egen identitet.

Norge har gjennom Grunnloven § 110 a forpliktet seg til å sørge for at den samiske folkegruppe i Norge kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Også gjennom sameloven, opplæringsloven, reindrifftsloven og kulturminneloven samt gjennom ratifikasjon av internasjonale konvensjoner har Norge forpliktelser overfor samene. Sentrale myndigheter, i samarbeid med Sametinget, skal sørge for at disse bestemmelse gis et konkret og positivt framtidrettet innhold. Ved å innføre 6. februar som offisiell flaggdag og oppfordre til bruk av det samiske flagget sammen med det norske vil regjeringen på en sterk symbolsk måte markere at dens samepolitiske intensjoner følges opp.

Når det gjelder mulige konsekvenser og reaksjoner på en innføring av samefolkets dag som offisiell flaggdag, viser arbeidsgruppen til at denne dagen allerede markeres på ulike måter rundt om i landet, jf. punkt 3. Arbeidsgruppen har ikke registrert negative reaksjoner på denne markeringen.

Høringsinstansene etter rapporten ”Bruk av det samiske flagget” som er i mot forslaget om å innføre 6. februar som offisiell flaggdag, mener at det må være opp til den enkelte kommune og fylkeskommune selv å avgjøre om det skal flagges 6. februar. Flere av kommunene som sier dette, har imidlertid selv innført regler for flagging med det samiske flagget på samefolkets dag. Kommunene og fylkeskommunene er ikke pålagt å flagge på offisielle flaggdager, men det er vanlig at dette gjøres.

De siste tiårs samepolitiske utvikling har ført til en sterk revitalisering av samisk politikk, kultur og språk. I mange områder hvor samisk språk og kultur for noen tiår siden var helt usynlig i det offentlige rom, er det nå vokst opp aktive samiske miljøer som gjør seg gjeldende i lokalsamfunnet. Synliggjøringen av samisk språk og kultur har i noen lokalsamfunn ført til en polarisering av befolkningen. Enkelte opplever samisk språk og kultur som truende, og føler at det samiske fremmes på bekostning av det norske. Slike følelser er blant annet kommet fram i debattene om samisk læreplan. Krav om bruk av samiske stednavn i henhold til stadnamnlova har medført underskriftsaksjoner mot bruk av samiske stedsnavn. Disse tilfellene ligger noen få år tilbake i tid. En kan på denne bakgrunnen anta at det kan komme reaksjoner på en innføring av samefolkets dag som offisiell flaggdag.

Når det gjelder eventuelle reaksjoner fra andre grupper i samfunnet som kunne tenkes å fremme et ønske om en egen offisiell flaggdag, viser arbeidsgruppen til at den samiske befolkningen er i en særstilling ved sin status som urfolk.

## **8.2 Anbefalinger**

Arbeidsgruppen har etter en helhetlig vurdering kommet fram til følgende anbefalinger:

### *Samefolkets dag som offisiell flaggdag*

På bakgrunn av intensjonen om et nordisk samarbeid er arbeidsgruppen av den oppfatning at samefolkets dag burde vært innført som offisiell flaggdag samtidig i Sveri-

ge, Finland og Norge. Arbeidsgruppen er imidlertid av den oppfatning at regelverk og praksis i Sverige, Finland og Norge når det gjelder offisielle flaggdager er såpass ulikt at det ikke er realistisk å ta sikte på en felles samtidig beslutning fra disse tre landene om innføring av samefolkets dag som offisiell flaggdag.

Arbeidsgruppen anbefaler på denne bakgrunnen at samefolkets dag, 6. februar, innføres som offisiell flaggdag i Norge. Dette innebærer et pålegg om å flagge med det norske flagget fra statlige bygninger denne dagen.

#### *Bruk av det samiske flagget på statens bygninger på offisielle flaggdager*

Arbeidsgruppen viser til at det ikke er noe i veien for å flagge med det samiske flagget på offisielle flaggdager når det samtidig flagges med det norske flagget, jf. punkt 5.3. Statlige virksomheter kan derfor benytte det samiske flagget sammen med det norske flagget på samefolkets dag, der dette måtte være naturlig. Det samiske flagget rangerer etter det norske flagget, men foran norske kommune- og fylkesflagg og eventuelle regionale flagg.

#### *Markering av samefolkets dag i regjeringskvartalet*

Arbeidsgruppen anbefaler at samefolkets dag hvert år markeres ved flagging også med det samiske flagget i regjeringskvartalet. I denne sammenhengen bør det samiske flagget få en mer iøynefallende plassering enn på samefolkets dag i 2003.

Arbeidsgruppen anbefaler at samefolkets dag og samisk kultur synliggjøres i regjeringskvartalet på egnet måte, noe Kommunal- og regionaldepartementet som samordningsansvarlig for samiske saker bør følge opp.

### **8.3 Økonomiske og administrative konsekvenser**

Innføringen av samefolkets dag som offisiell flaggdag vil gi små økonomiske og administrative konsekvenser for statlige virksomheter. Utgiftene er knyttet til heising og firing av flagg de dagene 6. februar faller utenom vanlige arbeidsdager. Eventuell anskaffelse av det samiske flagget og/eller ekstra flaggstang medfører små utgifter.